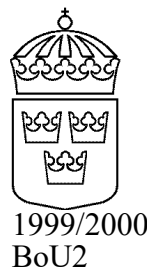

Bostadsutskottets betänkande

1999/2000:BoU2

Naturresursfrågor och vattenrätt

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande förslag i motioner från den allmänna motionstiden 1999 rörande naturresursfrågor och vattenrätt. Samtliga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

Till betänkandet har fogats tio reservationer och ett särskilt yttrande.

Motionerna

I betänkandet behandlas de under allmänna motionstiden 1999 väckta motionerna

1999/2000:Bo231 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av nationalstadsparker.

1999/2000:Bo419 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lagstiftning om vindkraft.

1999/2000:Bo503 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Ribersborgsstranden som nationalstadspark.

1999/2000:Bo504 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vindkraftsfria reservat.

1999/2000:Bo505 av Elizabeth Nyström och Jeppe Johnsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regelverket som gäller muddring och deponering av muddermassor bör moderniseras i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Bo511 av Per Lager (mp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning med uppgift att komma med förslag till en ny bestämmelse om kommunalt veto som skall gälla även för kärntekniska anläggningar.

1999/2000:Bo516 av Agne Hansson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Öland och Gotland skall utpekas som riksintresse för vindkraftverk,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förtydligande av rollfördelningen mellan kommun och länsstyrelse vid tillståndsprövning av vindkraftverk.

1999/2000:Bo523 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn och förändringar av gällande lagstiftning i syfte att förenkla tillkomsten av småskaligt vattenkraftsutnyttjande.

1999/2000:Bo524 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förklara Ytterjärna som ett område av riksintresse.

1999/2000:Bo531 av Laila Bäck m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet för Kammarkollegiet att initiera omprövning av gamla vattendomar i Miljödomstolen.

1999/2000:Bo537 av Siv Holma (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att vidta nödvändiga åtgärder för att Talmavägen skall kunna förverkligas.

1999/2000:Bo539 av Gudrun Lindvall och Ewa Larsson (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en fond för att få resurser till informationsskyltar och för att komma till rätta med gamla byggrätter samt att genomföra gamla avtal om kraftledningars förläggning i jord,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda bullerdämpningsinsatser i Brunnsviksområdet inom Nationalstadsparken.

1999/2000:MJ255 av Harald Nordlund och Lennart Kollmats (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skärpa älvskyddet enligt tre punkter.

1999/2000:MJ401 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omförhandling av gällande vattendomar om utsättning av laxyngel.

1999/2000:MJ405 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bevarandet av våra älvar.

1999/2000:MJ718 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nationell vindkraftsplan och förtydligande av rollfördelningen mellan kommun och länsstyrelse vid tillståndsprövning av vindkraftverk.

1999/2000:MJ753 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omförhandling av gällande vattendomar om utsättning av laxyngel.

1999/2000:N228 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skyddet för vattendrag mot exploatering för energiändamål.

1999/2000:N275 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riksintresse för vindkraft,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vindenergiarteringar,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning om förutsättningar för havslokalisering,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning om förutsättningar för fjällokalisering,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lägre effektgräns för miljöprövning,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre samordning av olika prövningar av vindkraft,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om prövning av etableringar till havs.

1999/2000:N276 av Lilian Virgin och Agneta Ringman (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av likartade bedömningsgrunder för lokalisering av vindkraft i vattenområden och på land.

Utskottet

Naturresurser

Älvskydd

Det råder förbud mot utbyggnad i vissa älvar m.m. Skyddsobjekt är de fyra nationalälvarna, vissa andra vattenområden samt vissa älvsträckor. Förbudet omfattar vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål. Från förbudet görs undantag för vattenverksamhet som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan. Vidare utgör förbudet inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret. Även anläggningar för utvinning av vissa ämnen eller material kan, om det föreligger särskilda skäl, vara undantagna (4 kap. 1 och 6 §§ miljöbalken, MB).

Vattendragsutredningen lämnade två betänkanden (SOU 1994:59 och SOU 1996:155) angående skyddet för vattendrag. Regeringen har överlämnat betänkandena till Naturvårdsverket. Utredningen har därefter ingått i underlaget när Naturvårdsverket utarbetat och redovisat förslag till det fortsatta miljömålsarbetet. Verkets redovisning handläggs av den parlamentariska

beredningen om mål i miljöpolitiken. Proposition i anledning av kommitténs arbete kan förväntas i december 2000.

Motion 1999/2000:MJ255 (fp) yrkande 2 innehåller förslag till utökad älvskydd i tre avseenden. Motionärerna önskar för det första att det skall vara det för ett vattendrag redovisade skyddsbehovet som skall bedömas och detta oberoende av vilket syfte ett planerat ingrepp skulle tjäna. För det andra förespråkar de att åtgärder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret inte generellt skall undantas från skyddet. För det tredje framför de önskemål om att kraven på de åtgärder som ofta kallas mindre ombyggnader skall skärpas så att de med säkerhet utesluter en faktisk utbyggnad.

Motionen motsvarar ett förslag som avstyrktes av utskottet under förra riksmötet (bet.1998/99:BoU6) med hänvisning till bl.a. att Vattendragsutredningens betänkanden övervägdes inom Regeringskansliet varför det inte fanns skäl att då tillstyrka någon förändring av älvskyddet. Utskottet finner inte tillräckliga skäl att nu inta en annan ståndpunkt. Utskottet avstyrker därför motion 1999/2000:MJ255 (fp) yrkande 2 om *utökad älvskydd*.

Motionerna 1999/2000:N228 (m) yrkande 20 och 1999/2000:MJ405 (m) yrkande 4 förespråkar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de älvar som är orörda även fortsättningsvis bevaras samt att dagens älvskydd är väl avvägt.

Förslagen motsvarar i väsentliga delar motioner som utskottet har behandlat och avstyrkt våren 1998 i anledning av förslaget till miljöbalk (bet. 1997/98:BoU3) och våren 1999 (bet. 1998/99:BoU6). Vid den senaste behandlingen anförde utskottet som skäl för sitt ställningstagande bl.a. att motionerna rörde frågor som övervägdes inom Regeringskansliet i anledning av Vattendragsutredningens betänkanden och att utskottet inte fann skäl att då föregripa kommande överväganden. Utskottet gör samma bedömning i dag. Utskottet avstyrker därför motionerna 1999/2000:N228 (m) yrkande 20 och 1999/2000:MJ405 (m) yrkande 4 om *älvskyddets omfattning*.

Motion 1999/2000:Bo523 (s) önskar förenkla tillkomsten av småskaligt vattenkraftsutnyttjande och vill därför att det görs en översyn av gällande lagstiftning på området.

För vattenverksamhet krävs det enligt huvudregeln tillstånd enligt miljöbalken. Vissa undantag finns. Ett exempel härpå är om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena. Frågor om tillstånd för vattenverksamhet prövas av Miljödomstolen som första instans. Domstolens prövning innefattar en bedömning av om fördelarna från allmän och enskild synpunkt av företaget överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av det. Miljödomstolen har vidare att beakta bl.a. det förbud mot utbyggnad som gäller i vissa älvar m.m.

Mot bakgrund av de överväganden som för närvarande pågår i anledning av Vattendragsutredningens betänkanden finner utskottet inte skäl att nu förorda ytterligare översyn av älvskyddet. Utskottet finner inte heller tillräckliga skäl för att i övrigt tillstyrka en förändring av bedömningsgrunderna för tillstånd till vattenverksamhet. Utskottet avstyrker därför motion 1999/2000:Bo523 (s) om *småskalig vattenkraft*.

Det är förbjudet att utan tillstånd enligt miljöbalken anlägga eller driva gruppstation med vindkraftverk eller vindkraftverk med enstaka aggregat för en sammanlagd uteffekt av mer än en MW. Ansökan om tillstånd för större anläggningar skall ges in till Miljödomstolen. Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter med gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio MW. Beträffande sådana anläggningar som inte skall tillåtligsprövas av regeringen och som har en uteffekt av mer än en MW skall tillstånd sökas hos länsstyrelsen. Om uteffekten är mer än 125 kW men högst en MW föreligger skyldighet att göra anmälan till kommunen. (17 kap. 1 § första stycket 8 och 9 kap. 6 § MB; jfr 5 § förordningen [1998:899] om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Enligt huvudregeln krävs att kommunfullmäktige har tillstyrkt det för att regeringen skall kunna tillåta sådan verksamhet som det ankommer på regeringen att pröva. Även om så inte är fallet har dock regeringen möjlighet att tillåta verksamheten. Härfor krävs bl.a. att det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheten kommer till stånd (17 kap. 1 § första stycket 8 och 6 § MB).

Anläggningar för vindkraft som är så stora att de kräver att tillåtligheten skall prövas av regeringen får inte komma till stånd inom vissa områden. Det gäller bl.a. några kust- och skärgårdsområden samt Öland (4 kap. 3 §; jfr 17 kap. 1 § första stycket 8 MB).

Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för bl.a. energiproduktion skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar. Områden som är av riksintresse för sådana anläggningar skall skyddas (utan inskränkningen ”så långt möjligt”) mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen (3 kap. 8 § MB).

Riksintressen enligt 4 kap. MB är lokaliserade och avgränsade av riksdagen om än, av naturliga skäl, bara i grova drag. Riksintressen enligt 3 kap. MB måste helt och hållet lokaliseras och avgränsas med tillämpning av de principer som gäller enligt PBL i fråga om samspelet och rollfördelningen mellan staten och kommunerna. I första hand skall sådana frågor lösas inom ramen för översiktsplaner. I kommunernas översiktsplaner skall särskilt anges riksintressen enligt 3 eller 4 kap. MB. Av planen skall även framgå bl.a. hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena (4 kap. 1 § PBL).

I detaljplan skall redovisas och till gränserna anges bl.a. mark för bebyggelse och anläggningar för trafik, vatten, avlopp och energi samt skydds- och säkerhetsområden (5 kap. 3 § PBL). Det krävs bygglov för att uppföra vindkraftverk i vissa fall (8 kap. 2 § första stycket 6 PBL). Kommunerna har enligt 8 kap. 5 § PBL vissa möjligheter att besluta att bygglov inte krävs.

Att anläggningen avses placeras i vatten förändrar inte bygglovsplikten. För sådana anläggningar krävs, utöver vad som redan har nämnts, tillstånd enligt 11 kap. MB (motsvarande den upphävda vattenlagen). Detta innebär

bl.a. att det för dessa krävs att fördelarna från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av verksamheten.

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) skall ingå i en ansökan om tillstånd enligt 9, 11 och 12 kap. MB samt finnas vid tillåtighetsprövning enligt 17 kap. MB (6 kap. 1 § MB). Även upprättande av detaljplan kräver MKB, om detaljplanen medger en användning av mark eller anläggningar som innebär en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark och vatten och andra resurser (5 kap. 18 § PBL).

NUTEK startade under våren 1996 ett arbete som avsågs resultera i att områden av riksintresse för vindkraftsutbyggnad skulle pekas ut.

Vindkraftsutredningen lämnade sitt slutbetänkande (SOU 1999:75) i juni 1999. Utredningen föreslår bl.a. följande:

- Vissa kriterier för urval av områden av riksintresse för vindkraften (kap. 3)
- Alla vindkraftsprojekt över 125 kW skall tillståndsprövas enligt MB (5 kap.). –Avsikten är att länsstyrelsen skall pröva även dessa mindre anläggningar (125 kW–en MW) som föreslås bli tillståndspliktiga. Dock skall en del större anläggningar enligt huvudregeln fortfarande tillåtighetsprövas av regeringen. Samtidigt föreslås viss delegationsmöjlighet (se nedan)
- Hanteringen enligt MB och PBL bör samordnas för att undvika dubbelarbete och begränsa tidsåtgång och kostnader (5 kap.)
- Möjlighet för regeringen och länsstyrelsen att delegera prövningen enligt MB (5 kap.)
- Prövningsreglerna för land- resp. vattenbaserade vindkraftverk bör harmoniseras (5 kap.)
- Hittills gjorda vindenergikarteringar bör kompletteras så att alla vindintressanta områden i landet blir karterade. Kust- och havsområden och fjällvärlden, där vindenergipotentialen bedöms vara stor, bör prioriteras (10 kap.)
- Studier i syfte att ta fram en nationell klassificering av olika områdets lämplighet för etablering av vindkraftsanläggningar (10 kap.)

Utredningens förslag har remissbehandlats och beredning pågår inom Regeringskansliet. Energimyndigheten har återupptagit det tidigare av NUTEK påbörjade arbetet som avsågs resultera i att områden av riksintresse för vindkraftsutbyggnad skulle pekas ut.

I motion 1999/2000:Bo419 (m) yrkande 6 begärs en särskild lagstiftning om vindkraft. Motionärerna anser att det bör skapas ett regelverk som sätter snäva gränser för byggande av vindkraftverk. De önskar vidare att frågan om etablering av vindkraftverk bör beaktas i samband med fastställande av kommunala översiktsplaner och att detaljplan måste upprättas vid varje etablering samt att det bör övervägas att införa krav på tillstånd enligt miljöbalken för projekt med en högre effekt än 125 kW.

Motion 1999/2000:Bo504 (m) förespråkar en utredning angående vilka områden som ur riksintressesynpunkt bör skyddas från vindkraftsutbyggnad.

I motion 1999/2000:Bo516 (c) yrkandena 1 och 2 begärs att Öland och Gotland skall utpekas som riksintresse för vindkraftverk och att rollfördelningen mellan kommun och länsstyrelse vid tillståndsprövning av vindkraftverk förtydligas.

Enligt motion 1999/2000:MJ718 (c) yrkande 16 bör en nationell vindkraftsplan upprättas och rollfördelningen mellan kommun och länsstyrelse vid tillståndsprövning av vindkraftverk förtydligas.

I motion 1999/2000:N275 (mp) yrkandena 2–8 förespråkas

- att regeringen snarast möjligt sätter i gång arbetet med att ta fram områden av riksintresse för vindkraften och kompletterat gjorda vindenergiarteringar samt reder ut förutsättningarna för havs- och fjällokalisering
- att reglerna ändras så att alla vindkraftsetableringar om effekten 125 kW eller mer skall tillståndsprövas enligt miljöbalken av länsstyrelsen
- att det blir en bättre samordning av olika prövningar av vindkraft
- att närmare studier av förutsättningarna för prövning av vindkraftsetableringar till havs görs.

I motion 1999/2000:N276 (s) yrkande 2 förespråkas likartade bedömningsgrunder för lokalisering av vindkraft i vattenområden och på land.

Utskottet noterar att Vindkraftsutredningen, som framgår ovan, har lämnat ett stort antal förslag som om de genomfördes i allt väsentligt synes väl uppfylla de krav som motionärerna har ställt. Utskottet finner inte skäl att föregripa regeringens fortsatta beredning av frågorna. Utskottet avstyrker därför motionerna 1999/2000:Bo419 (m) yrkande 6, 1999/2000:Bo504 (m), 1999/2000:Bo516 (c) yrkandena 1 och 2, 1999/2000:MJ718 (c) yrkande 16, 1999/2000:N275 (mp) yrkandena 2–8 och 1999/2000:N276 (s) yrkande 2 om *lagstiftning angående vindkraft*.

Nationalstadsparker

Området Ulriksdal–Haga–Brunnsviken–Djurgården är Sveriges hittills enda nationalstadspark. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas (4 kap. 7 § MB). Skyddet för nationalstadsparker är väsentligt större än vad som i allmänhet gäller för områden som enligt 4 kap. är av riksintresse (t.ex. de vattenområden som omfattas av älvskyddet). Detta beror bl.a. på att undantaget i 1 § andra stycket samma kapitel (för utvecklings- och totalförsvarsändamål m.m.) inte är tillämpligt.

Motionerna 1999/2000:Bo231 (c) yrkande 8 och 1999/2000:Bo503 (m) förespråkar att det inrättas flera nationalstadsparker. I den förstnämnda motionen hemställer motionärerna att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att det är önskvärt att nationalstadsparker kan inrättas i flera städer. I den andra motionen anser motionären att det finns starka skäl för att Ribersborgsstranden i Malmö skall bli nationalstadspark.

I utredningsbetänkandet Nationalstadsparker (SOU 1996:38) har behandlats frågor om inrättande av ytterligare nationalstadsparker. Utredningen har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. I betänkandena 1996/97:BoU10, 1997/98:BoU3 och 1998/99:BoU6 avstyrkte utskottet motioner angående inrättande av nya nationalstadsparker med hänvisning till bl.a. att överväganden om att bilda ytterligare en eller två nya parker (Upp-

sala och Trollhättan) pågick. Beredningsarbetet inom Regeringskansliet är ännu inte avslutat. Diskussioner förs med Trollhättans kommun. Utskottet finner inte tillräckliga skäl att nu frånga den tidigare bedömningen varför utskottet avstyrker motionerna 1999/2000:Bo231 (c) yrkande 8 och 1999/2000:Bo503 (m) om *inrättande av flera nationalstadsparker*.

Motion 1999/2000:Bo539 (mp) yrkandena 1 och 2 behandlar Sveriges enda nationalstadspark. Motionärerna förespråkar att det inrättas en fond för att få resurser till informationsskyltar och för att komma till rätta med gamla byggrätter samt att genomföra gamla avtal om kraftledningars förläggning i jord. De önskar vidare att det vidtas särskilda bullerdämpningsinsatser i Brunnsviksområdet inom nationalstadsparken.

Beträffande förslaget om en fond för nationalstadsparken vill utskottet anföra följande.

Länsstyrelsen har regeringens uppdrag att i samråd med berörda fastighetsförvaltare, myndigheter och kommuner hålla ihop förvaltningen och skötseln av nationalstadsparken. Det har i anledning härav inrättats en samverkansgrupp. I frågan om den i motionen särskilt nämnda byggrätten har länsstyrelsen, enligt vad som erfarits under hand, valt att inte vidta ytterligare åtgärder. Beträffande de av motionärerna nämnda kraftledningarna har utskottet erfarit att Stockholm Energi den 16 december 1998 ansökte hos Statens energimyndighet om förlängning av nätkoncessionen för en högspänningsledning som löper genom nationalstadsparken. Nätkoncessionen för denna ledning är tidsbegränsad och löper ut vid årsskiftet 2000/2001. Regeringen har den 10 juni 1999 beslutat enligt 17 kap. 3 § MB att fråga om tillåtligheten av den fortsatta verksamheten avseende högspänningsledningen inom nationalstadsparken skall prövas av regeringen.

Enligt utskottets mening saknas tillräckliga skäl att i detta skede gå motionärerna till mötes. Utskottet avstyrker motion 1999/2000:Bo539 (mp) yrkande 1 om *en fond för nationalstadsparken*.

Beträffande av motionärerna efterlysta särskilda insatser för nationalstadsparken vill utskottet anföra följande.

Miljö- och jordbruksutskottet behandlade våren 1999 regeringens proposition 1997/98:145 om svenska miljömål (1998/99: MJU6) och godkände regeringens förslag avseende 15 nationella miljö kvalitetsmål. För miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö har regeringen bedömt att som delmål bör gälla att trafikbullret i tätorter bör minskas så att det underskrider gällande riktvärden. För nybyggnation av bostadsbebyggelse eller nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur gäller för trafikbuller vissa riktvärden. De avser bl.a. nivåer inomhus och vissa nivåer utomhus vid fasad och uteplatser i anslutning till bostad. Värdena ligger mellan 30 db(A) och 55 db(A) ekvivalentnivå, respektive 45 db(A) och 70 db(A) maximalnivå. Ekvivalentnivå ger uttryck för en medelljudtrycksnivå. För flygbuller och järnvägstrafik gäller särskilda nivåer. Riktvärdena skall ses som långsiktiga mål och är inte rättsligt bindande normer. Vid tillämpning av riktvärdena vid åtgärder i trafikinfrastrukturen bör hänsyn tas till vad som är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Regeringen hänvisar i propositionen om svenska miljömål även till det åtgärdsprogram för att minska buller invid trafikanläggningar som riksdagen godkände våren 1997 i anledning av proposition 1996/97:53

(1996/97:TU7). Åtgärdsprogrammet är etappindelad så att den del av bebyggelsen som är utsatt för de högsta bullernivåerna först skall åtgärdas. Berörda myndigheter har fått uppdrag inom ramen för åtgärdsprogrammet. Boverket har till uppgift att utarbeta underlag för tillämpningen av riktvärden för bl.a. trafikbuller vid planläggning och byggande. Riktvärden för friluftsområden har tidigare föreslagits av Naturvårdsverket (prop. 1996/97:53). Åtgärder mot bl.a. buller i fjällområden och skärgårdar har behandlats i regeringens skrivelse 1993/94:175.

Bostadsutskottet behandlade motioner om buller senast våren 1999 (bet. 1998/99:8). Utskottet anförde härvid bl.a. följande:

Bostadsutskottet har vid ett flertal tillfällen givit uttryck för åsikten att problemen med *bullerstörningar* i vår vardagsmiljö bör ägnas stor uppmärksamhet. Vid behandlingen av vissa motionsförslag föregående år konstaterade utskottet att tystnad i dagens moderna samhälle närmast får betraktas som en "bristvara". – Utskottet förutsätter att regeringen aktivt följer utvecklingen och tar de initiativ som kan vara befogade. Regeringen kan också förväntas utveckla sin syn på vilka ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas bl.a. i samband med det fortsatta arbetet med miljö kvalitetsmålen och det tillkännagivande om lågfrekvent buller som bostadsutskottet initierat.

Utskottet ansåg att något ytterligare tillkännagivande i enlighet med de då behandlade motionerna för närvarande inte var erforderligt.

Boverkets tidigare nämnda arbete har nyligen redovisats till regeringen. Miljömålskommittén behandlar bl.a. frågor om buller. Kommittén skall redovisa sitt arbete senast den 1 juni 2000. En proposition som behandlar dessa frågor kan förväntas i december 2000.

Enligt utskottet saknas mot denna bakgrund tillräckliga skäl att nu ställa sig bakom förslag på bullerområdet. Utskottet avstyrker därför motion 1999/2000:Bo539 (mp) yrkande 2 om *särskilda insatser för nationalstadsparken*.

Det kommunala vetot

Regeringen skall pröva tillåtligheten av vissa anläggningar för kärnteknisk verksamhet. Som huvudregel får regeringen tillåta sådan verksamhet endast om kommunfullmäktige har tillstyrkt detta. Regeringen får emellertid ändå tillåta verksamheten om det är fråga om mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall och det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheten kommer till stånd. Detta gäller dock inte om en annan plats bedöms vara lämpligare för verksamheten eller om en lämplig plats har anvisats för verksamheten inom en annan kommun som kan antas godta en placering där (17 kap. 1 och 6 §§ MB).

I motion 1999/2000:Bo511 (mp) föreslås att regeringen skall tillsätta en utredning med uppgift att komma med förslag till en ny bestämmelse om kommunalt veto som skall gälla även för kärntekniska anläggningar. Motionären förordar att regeringen inte skall ha möjlighet att fatta beslut om lokalisering av kärntekniska anläggningar utan tillstyrkan av berörd kommuns fullmäktige.

Det kommunala vetot behandlades av bostadsutskottet senast i betänkande 1998/99:BoU6. Utskottet avstyrkte härvid en med den nu aktuella likalydande motion. Som skäl härtill hänvisade utskottet framför allt till vad utskottet anförde vid behandlingen av samma fråga i yttrande 1997/98:BoU3y (angående miljöbalken) varvid redovisades följande:

Motioner med liknande förslag har utskottet avstyrkt och riksdagen avslagit praktiskt taget varje år sedan det kommunala vetot fick sin nuvarande utformning år 1990 (bet. 1989/90:BoU20). Då anförde utskottet att det kommunala vetot i NRL är ett uttryck för grundtanken att kommunerna skall utöva ett starkt inflytande på den lokala miljön. Det kommunala vetot är också ett uttryck för den kommunala självbestämmanderätten i de markpolitiska frågorna liksom även i frågan om en industri på grund av sin verksamhet borde tillåtas etableras i kommunen. Utskottet ansåg emellertid att det även mot en kommuns vilja i speciella undantagssituationer måste finnas möjlighet att fatta beslut om lokalisering av vissa anläggningar av stor nationell betydelse. Utskottet betonade vikten av att stor restriktivitet iakttas vid regeringens prövning av om en viss anläggning skall undantas från vetorätten och att samförståndslösningar i första hand bör eftersträvas. De motiv som hittills väglett lagstiftningen föreslås i nu refererad del inte förändras när NRL-reglerna om det kommunala vetot föreslås arbetas in i MB.

Vad utskottet anförde år 1990 vid sin bedömning av *undantagen från kommunala vetot* bör även fortsättningsvis vägleda tillämpningen när reglerna nu föreslås ingå i MB. Denna uppfattning delas uppenbarligen av regeringen. I propositionen föreslås nämligen ingen ändring härvidlag. Utskottet, som vidhåller sin tidigare uppfattning, har heller ingen erinran mot den utformning av vetot som föreslås i propositionen.

Utskottet finner inte tillräckliga skäl att göra en annan bedömning i dag. Utskottet avstyrker motion 1999/2000:Bo511 (mp) om *undantagen från det kommunala vetot*.

Riksintresse

Miljöbalken behandlar riksintressen i framför allt kapitlen 3 och 4. Riksintressen enligt 4 kap. är lokaliserade och avgränsade av riksdagen. Motsvarande intressen enligt 3 kap. måste däremot helt och hållet lokaliseras och avgränsas med tillämpning av de principer som gäller enligt PBL i fråga om samspelet och rollfördelningen mellan staten och kommunerna. I första hand skall sådana frågor lösas inom ramen för översiktsplaner. Riksintressen enligt såväl 3 som 4 kap. MB skall anges särskilt i översiktsplanen (4 kap. 1 § PBL).

I 4 kap. MB anges geografiska områden som är av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns där. Syftet med bestämmelserna är att skydda dessa värden mot exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön som påtagligt kan skada områdenas bevarandevärden. De geografiska bestämmelserna behandlar skärgårdarna och kustområdena från gränsen mot Norge till Forsmark, Höga kusten i Ångermanland, Norrbottens skärgård med angränsande kustområde, Öland och Gotland, fjällvärlden, älvar och älvsträckor som undantas från vattenkraftsutbyggnad och dessa älvars dalgångar samt vissa områden i övrigt som har särskilt stora värden för turism

och friluftsliv. De områden som i 4 kap. MB har ansetts som riksintresse har erhållit skydd mot olika exploateringsföretag eller ingrepp. Inom ett antal områden skall turismens och friluftslivets intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön (2 §). Vissa kust- och skärgårdsområden samt Öland skyddas mot i 17 kap. 1 § 1–11 och 17 angivna anläggningar (3 §). Andra kust- och skärgårdsområden skyddas mot bl.a. viss fritidsbebyggelse (4 §). Uppräknade fjällområden har erhållit visst skydd mot bl.a. bebyggelse och anläggningar (5 §). Även de områden som omfattas av vad som brukar kallas älvskyddet är av riksintresse och åtnjuter ett starkt skydd mot vattenföretag (6 §). Slutligen åtnjuter nationalstadsparker status som riksintresse (7 §). Skyddet för nationalstadsparker är, vilket har utvecklats närmare i avsnittet om nationalstadsparker, väsentligt större än vad som i allmänhet gäller för områden som enligt 4 kap. är av riksintresse. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, vilka skall främja väl genomtänkta avvägningar mellan olika önskemål att utnyttja marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt, anges i 3 kap. MB. Bestämmelserna skall tillämpas vid prövning av mål och ärenden enligt balken samt andra lagar och vid planläggning och prövning av lov enligt PBL enligt vad som närmare anges i 1 kap. 2 § MB. I hushållningsbestämmelserna anges vilka allmänna intressen som särskilt skall beaktas vid sådana avvägningar för att en god hushållning med mark- och vattenområden skall uppnås. De allmänna intressen som skall komma i förgrunden är sådana som har central betydelse för att trygga en hållbar användning av naturresurserna i vårt land, bevara god natur- och kulturmiljö samt främja ett ändamålsenligt samhällsbyggande. Syftet med bestämmelserna är att redovisa vilka intressen som har särskild betydelse för samhällsutvecklingen och som därför skall ges ett försteg framför andra intressen när markanvändningsfrågor skall avgöras (prop. 1997/98:45).

Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas (3 kap. 6 § första stycket MB).

Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet skall (utan inskränkningen ”så långt som möjligt”) skyddas mot åtgärder som kan (utan inskränkningen ”påtagligt”) skada natur- eller kulturmiljön (3 kap. 6 § andra stycket MB).

Det ankommer på vissa myndigheter att efter samråd med Boverket inom sitt område lämna uppgifter till länsstyrelserna om områden som de bedömer vara av riksintresse enligt 3 kap. MB. Riksantikvarieämbetet ansvarar i detta sammanhang för områden av riksintresse för kulturmiljövården (2 § Förordningen [1998:896] om hushållning med mark- och vattenområden m.m.).

Länsstyrelsen skall verka för att riksintressen tillgodoses i kommunala planer enligt PBL.

I motion 1999/2000:Bo524 (mp) förespråkas nu att ett område runt Rudolf Steinerseminariet i Ytterjärna skall förklaras som riksintresse för kulturen.

Från Södertälje kommun har upplysts att Ytterjärna redan är angivet som ett område av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § MB i kommunens översiktsplan. I den meningen är motionärernas önskan uppfylld.

Bland de riksintressen som nämns i 4 kap. synes nationalstadspark ligga närmast det som motionärerna efterlyser. Här vill utskottet hänvisa till den ovan i betänkandet omnämnda Nationalstadsparksutredningen och det pågående beredningsarbetet med anledning av den.

Bostadsutskottet finner inte skäl att föreslå någon förändring beträffande området runt Rudolf Steinerseminariet i Ytterjärna status i nu aktuellt avseende. Utskottet avstyrker därför motion 1999/2000:Bo524 (mp) om *riksintresse*.

Talmavägen

I motion 1999/2000:Bo537 (v) förespråkas åtgärder för att den s.k. Talmavägen skall kunna förverkligas.

Motsvarande förslag behandlade och avstyrkte utskottet senast våren 1996 (bet. 1995/96:BoU8). Utskottet anförde bl.a. följande:

Kiruna kommun anhöll i maj 1993 hos Länsstyrelsen i Norrbottens län om en omprövning av länsstyrelsens beslut från 1989 att ej medge dispens för byggande av Talmavägen. Inför beslutet hade länsstyrelsen låtit genomföra förnyade utredningar. Bl.a. hade Skogsvårdsstyrelsen i länet på uppdrag av länsstyrelsen gjort en miljökonsekvensbeskrivning i ärendet. I beskrivningen inventerades fem vägalternativ. Dessutom hade länsstyrelsens rennäringsdelegation utrett fem alternativ som bygger på att någon väg inte kommer till stånd. Två av dessa avser helikoptertransport av slaktade renar, de övriga driftsomläggning eller renodlad vinterslakt, slakt i Norge samt transport med svävar. – Tre av vägalternativen är enligt länsstyrelsen inte förenliga med bestämmelserna i NRL (2 kap. 3 och 6 §§ samt 3 kap. 1 och 5 §§). Anläggningskostnaden för dessa alternativ har uppskattats till mellan 7,1 och 10,2 miljoner kronor. De övriga två vägalternativen anges inte beröra det obrutna fjällområdet. Dessa kan accepteras av länsstyrelsen. Anläggningskostnaderna – lägst 23 miljoner kronor – för dessa alternativ och driftkostnaderna har emellertid föranlett länsstyrelsen till bedömningen att de är orimliga från ekonomisk synpunkt. – Länsstyrelsen förordar i sitt beslut att samebyns transportproblem löses utan att vägförbindelse upprättas till norra sidan av Torne träsk. – Utskottet har i och för sig förståelse för samebyns och Kiruna kommuns önskan att genom byggande av en väg till Talma sameby förbättra byns kommunikationer till båtnad inte minst för renskötseln. Utskottet har emellertid också förståelse för de motiv som bär upp förslaget att tillskapa och vidmakthålla Påkkentanjure naturreservat och Rostu obrutna fjällområde. Vad det ytterst gäller avseende tre av vägalternativen är alltså att göra en avvägning mellan ett intresse som enligt NRL och naturvårdslagen bedömts värt att bevara och ett exploateringsintresse. Vid en sådan avvägning finner utskottet inte skäl till annat ställningstagande än det som en gång tidigare gjorts av Länsstyrelsen i Norrbottens län och regeringen och som nu

nyligen återigen gjorts av länsstyrelsen – efter vad som kan bedömas – vid en noggrann och ingående beredning där dessa tre vägalternativ och fem ytterligare alternativ prövats. Utskottet delar länsstyrelsens bedömning också när det gäller de två övriga vägalternativen. Kostnaderna för att genomföra något av dem måste anses mycket höga.

En organisation som kallar sig Arbetsgruppen Talmavägen har därefter begärt att länsstyrelsen ställer sina kunskaper och förmåga till förfogande för att Talmavägen skall byggas. Länsstyrelsen har i brev den 7 juni 1999 låtit meddela att skrivelsen inte föranleder att länsstyrelsen aktivt verkar för Talmavägens tillkomst. Av brevet framgår även att länsstyrelsen inte har behandlat frågan sedan 1995, då det refererade beslutet meddelades.

Bostadsutskottet finner inte tillräckliga skäl att på de i motionen angivna grunderna frånga den tidigare bedömningen. Motion 1999/2000:Bo537 (v) om *Talmavägen* avstyrks.

Vattenrätt

För vattenverksamhet krävs det tillstånd enligt miljöbalken. Med vattenverksamhet avses bl.a. rensning i vattenområden. Med rensning avses även muddring (prop. 1997/98:45). Ansökningar om tillstånd för muddring handläggs av miljödomstolarna som första instans. Miljödomstolens tillståndsprövning avser bl.a. om fördelarna från allmän och enskild synpunkt av företaget överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av det.

Motion 1999/2000:Bo505 (m) förespråkar en översyn av det regelverk som gäller muddring och deponering av muddermassor. Motionärerna anser framför allt att Naturvårdsverkets Allmänna råd 85:4 – Muddring och muddermassor bör ändras.

Enligt bostadsutskottets mening förtjänar det att i detta sammanhang framhålla betydelsen av att sjöfarten har tillgång till ändamålsenliga hamnar. De allmänna råd som publiceras av Naturvårdsverket ger uttryck för verkets syn på hur vissa frågor bör lösas. De är givetvis inte bindande för Miljödomstolen. Naturvårdsverkets Allmänna råd 85:4 är upprättade 1985 i samråd med en referensgrupp inom Svenska hamnförbundet. Förslaget till allmänna råd remitterades till länsstyrelser, vattendomstolar andra myndigheter och organisationer som bedömdes beröras av innehållet.

Utskottet har erfarit att Naturvårdsverket för närvarande inte har några konkreta planer på att förnya nu aktuella allmänna råd. Utskottet har även erfarit att Sveriges hamnar (tidigare Svenska hamnförbundet) dels våren 1999, dels den 7 december 1999 tillskrivit Naturvårdsverket för att få tillstånd en förnyelse. Förbundet har särskilt framhållit att kunskaperna om muddringens och muddertippningens påverkan är betydligt mer omfattande utomlands än vad som återspeglas i Naturvårdsverkets allmänna råd.

Bostadsutskottet saknar underlag för att nu konstatera att gällande regelverk eller Naturvårdsverkets allmänna råd på området skulle lida av sådana brister att riksdagen nu skulle ta initiativ till förändringar. Utskottet förutsätter emellertid att Naturvårdsverket löpande bedömer behovet av förändringar av de allmänna råden och därvid beaktar de branschsynpunkter som fram-

kommer. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 1999/2000:Bo505 (m) om *regelverket för muddring m.m.*

1999/2000:BoU2

Motion 1999/2000:Bo531 (s) tar upp frågan om *Kammarkollegiets initiativrätt* och föreslår införande av möjlighet för Kammarkollegiet att initiera omprövning av gamla vattendomar i Miljödomstolen.

Tillstånd enligt vattenlagen (1983:291) eller motsvarande bestämmelser i äldre lag gäller fortfarande. Besluten skall anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken (5 § lag [1998:811] om införande av miljöbalken, MP). Om en vattenanläggning har tillkommit utan tillstånd enligt vattenlagen (1983:291) eller motsvarande äldre lagstiftning eller om tillståndsfrågan beträffande en sådan anläggning är oklar, får den som äger anläggningen eller avser att utnyttja den för vattenverksamhet begära prövning av anläggningens laglighet hos miljödomstolen. Frågan om lagligheten av en vattenanläggning bedöms enligt de bestämmelser som gällde vid anläggningens tillkomst (17 och 18 §§ MP).

Ett tillstånd kan begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas (24 kap. 1 § första stycket). Regler om återkallelse och förbud finns i samma kapitel 3 §. Omprövning samt ändring av villkor m.m. behandlas i 5 §. I bestämmelsen anges i elva punkter situationer vid vilka omprövning m.m. är tillåten. I punkt 1 anges som huvudregel att det krävs att det har gått tio år sedan tillståndsbeslutet vann laga kraft. Omprövning enligt punkt två kan göras om verksamheten med någon betydelse medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. I sjätte punkten anges som förutsättning att förhållandena i omgivningen har ändrats väsentligt. Ramen för omprövningen ges i paragrafens fjärde stycke där det sägs att tillståndsmyndigheten vid omprövning inte får meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras. I propositionen till miljöbalken anges att även tillstånd meddelade före miljöbalkens ikraftträdande bör kunna omprövas om de tillståndsgivna verksamheterna med någon betydelse medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Även i övrigt ansågs miljöbalkens omprövningsförutsättningar böra kunna tillämpas omedelbart på befintliga tillstånd, varför det inte ansågs nödvändigt med någon särskild övergångsbestämmelse för att balkens regler om omprövning skall bli tillämpliga (prop. 1997/98:45). För tillstånd m.m. som enligt äldre bestämmelser har lämnats för obegränsad tid finns vissa inskränkningar i möjligheten att tidsbegränsa tillstånden (26 § MP). Omprövningstider som har angetts i tillståndsbeslut meddelade enligt äldre bestämmelser måste ha löpt ut innan omprövning enligt 24 kap. 5 § första stycket 1 kan bli aktuell (32 § MP). För tillstånd enligt vattenlagen (1918:523) ställs ytterligare krav för att omprövning enligt 24 kap. 5 § skall kunna bli aktuell (33 § MP). En omprövning enligt 24 kap. 5 § första stycket 1 får sålunda enligt huvudregeln ske tidigast trettio år efter den dag då företaget enligt meddelade föreskrifter skall vara fullbordat. Om företaget skulle ha kunnat underkastas nyprövning enligt 4 kap. vattenlagen (1918:523) vid en tidpunkt efter den 31 december 1983, får omprövning göras så snart den för nyprövning gällande tiden har gått ut. Om nyprövning har gjorts enligt vattenlagen (1918:523), får en sådan omprövning göras tidigast trettio år efter den dag då domen om nyprövning vann

laga kraft. Ett tillstånd enligt vattenlagen (1918:523) eller villkoren för ett sådant beslut får omprövas enligt 24 kap. 5 § första stycket 6 MB endast om förändringen i omgivningen har skett efter den 31 december 1983. Kammarkollegiet har rätt att ansöka om omprövning enligt 24 kap. 5 § (samma kapitel 7 §).

I likhet med motionären anser utskottet naturligtvis det vara betydelsefullt att gamla vattendomar kan omprövas. Omprövningsmöjligheterna bör ha en väl avvägd utformning. Utskottet finner inte skäl att ifrågasätta den nuvarande regleringen av förutsättningarna för omprövning av gamla vattendomar. Av stor betydelse är vidare, vilket motionären också har pekat på, att staten kan begära omprövning i de fall där det är önskvärt och möjligt. Kammarkollegiet har som tidigare nämnts rätt att begära omprövning. Även Naturvårdsverket och länsstyrelserna har sådan rätt. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 1999/2000:Bo531 (s) om *Kammarkollegiets initiativrätt*.

Om det visar sig att anordningar som har vidtagits eller villkor som har meddelats till skydd för fisket med stöd av 11 kap. 8 § MB eller enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet är mindre ändamålsenliga så är det grund för omprövning (24 kap. 5 § första stycket 11 MB). Kammarkollegiet, Naturvårdsverket och länsstyrelserna har som nämnts rätt att begära omprövning.

Motionerna 1999/2000:MJ753 (mp) yrkande 12 och 1999/2000:MJ401 (mp) yrkande 4 förespråkar omförhandling av gällande *vattendomar med villkor om utsättning av laxyngel*. Motionärerna anför att den odlade laxen i dag utgör ett hot mot de vilda laxar som finns kvar. Orsaken till detta anges vara utsättningen av laxyngel som i många vattendomar anges som villkor för tillståndet för ett vattenföretag. Som lösning på detta pekar motionärerna på att det vore bättre att se över möjligheterna att låta lax vandra upp i älvar som i dag är stängda.

Motionsförslagen aktualiserar även frågan om villkoren i kommande domar. Utskottet vill här peka på att enligt huvudregeln i 22 kap. 4 § MB så skall ett exemplar av ansökningshandlingarna och av kungörelsen sändas till Naturvårdsverket, Kammarkollegiet samt Fiskeriverket. Kungörelsen skall även sändas till berörda kommuner och den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt till länsstyrelser och andra statliga myndigheter vars verksamhet kan beröras av ansökan. Enligt 22 kap. 6 § MB tredje stycket skall Fiskeriverket i de fall handlingar sänts till verket enligt 4 §, yttra sig om vattenanläggningens eller verksamhetens inverkan på det allmänna fiskeintresset samt föreslå de bestämmelser som behövs till skydd för fisket. Fiskeriverkets synpunkter har härigenom getts en särskild betydelse vid bestämmandet av villkor som kan behövas till skydd för fisket. Enligt vad utskottet har erfarit fyller Fiskeriverket en viktig funktion även när det gäller omprövning av vattendomar.

Enligt bostadsutskottets mening är det givetvis av stor vikt att villkoren för laxen är goda. Bostadsutskottet har dock inte underlag för att avgöra om det i de nu aktuella frågorna föreligger brister. Utskottet förutsätter att Fiskeriverket och övriga berörda statliga och kommunala myndigheter följer utvecklingen inom området och tar de initiativ som kan anses erforderliga. Här kan

särskilt nämnas möjligheterna till omprövning. Utskottet avstyrker motionerna 1999/2000:MJ753 (mp) yrkande 12 och 1999/2000:MJ401 (mp) yrkande 4 om *vattendomar med villkor om utsättning av laxyngel*.

1999/2000:BoU2

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *utökat älvskydd*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ255 yrkande 2,
res. 1 (kd, fp)
2. beträffande *älvskyddets omfattning*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N228 yrkande 20 och 1999/2000:MJ405 yrkande 4,
res. 2 (m)
3. beträffande *småskalig vattenkraft*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo523,
4. beträffande *lagstiftning angående vindkraft*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo419 yrkande 6, 1999/2000:Bo504, 1999/2000:Bo516 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:MJ718 yrkande 16, 1999/2000:N275 yrkandena 2–8 samt 1999/2000:N276 yrkande 2,
res. 3 (m)
res. 4 (c)
res. 5 (mp)
5. beträffande *inrättande av flera nationalstadsparker*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Bo231 yrkande 8 och 1999/2000:Bo503,
res. 6 (c)
6. beträffande *en fond för nationalstadsparken*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo539 yrkande 1,
res. 7 (mp)
7. beträffande *särskilda insatser för nationalstadsparken*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo539 yrkande 2,
res. 8 (mp)
8. beträffande *undantagen från det kommunala vetot*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo511,
res. 9 (c, mp)
9. beträffande *riksintresse*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo524,
10. beträffande *Talmavägen*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo537,
11. beträffande *regelverket för muddring m.m.*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo505,
12. beträffande *Kammarkollegiets initiativrätt*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Bo531,
13. beträffande *vattendomar med villkor om utsättning av laxyngel*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:MJ753 yrkande 12 och 1999/2000:MJ401 yrkande 4.

Stockholm den 14 december 1999

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Carina Moberg (s), Inga Berggren (m), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Carl-Erik Skårman (m), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c), Yvonne Ångström (fp) och Ewa Thalén Finné (m).

Reservationer

1. Utökat älvskydd (mom. 1)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd) och Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med ”Motionen motsvarar” och slutar med ”*utökat älvskydd*” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att älvskyddet bör utformas så att skyddsbehovet skall bedömas oberoende av vilket syfte ett planerat ingrepp tjänar, vilket förespråkas i Folkpartiets partimotion 1999/2000: MJ255 (fp) yrkande 2. Kraven på ytterligare utbyggnad av vattendragen kan förväntas öka i samband med den planerade avvecklingen av kärnkraftsreaktorer. Härtill kommer att det legala älvskyddet är alltför svagt. Enligt utskottets mening bör dock vattenkraftsutbyggnaden i vårt land vara ett avslutat kapitel. Detta måste återspeglas i älvskyddets utformning. I ett första steg bör undantagen i 4 kap. 1 § andra stycket första meningen MB och 4 kap. 6 § sista stycket MB tas bort. Vad utskottet nu med anledning av motion 1999/2000: MJ255 (fp) yrkande 2 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *utökat älvskydd*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000: MJ255 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Älvskyddets omfattning (mom. 2)

Knut Billing (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Förslagen motsvarar" och slutar med "älvskyddets omfattning" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening råder det ingen tvekan om att vattenkraften på många sätt är bra från miljösynpunkt. Det är samtidigt ofrånkomligt att exploateringen av vattendrag för elproduktion har en mycket stor lokal miljöpåverkan. Detta gör sig gällande även beträffande de koncept för en mer skonsam exploatering som på senare tid har utarbetats av kraftindustrin. På samma sätt förhåller det sig med de små vattenkraftverken. En mer betydande potential för ny vattenkraft finns i de älvsträckor som i dag är skyddade i miljöbalken, framför allt de fyra orörda Norrlandsälvarna. Det bör dock inte komma i fråga att tillåta någon exploatering i dessa områden. Dessa unika naturmiljöer bör i stället bevaras till kommande generationer. Vattendragsutredningens betänkanden, som fortfarande bereds inom Regeringskansliet, innehåller förslag som innebär ett försvagat skydd. Enligt utskottets mening är dock dagens älvskydd väl avvägt. Det är angeläget att detta, i anledning av motion 1999/2000:N228 (m) yrkande 20, ges regeringen till känna. Härigenom får även motion 1999/2000:MJ405 (m) yrkande 4 anses tillgodosedd.

Riksdagen bör med anledning av motionerna 1999/2000:N228 (m) yrkande 20 och 1999/2000:MJ405 (m) yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *älvskyddets omfattning*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:N228 yrkande 20 och 1999/2000:MJ405 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Lagstiftning angående vindkraft (mom. 4)

Knut Billing (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skärman (m) och Ewa Thalen Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet noterar" och slutar med "*angående vindkraft*" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening måste all lagstiftning genomsyras av en stor respekt för den enskilda äganderätten. Lagstiftningen bör samtidigt präglas av en stor respekt för människors liv och hälsa samt skyddsintressen i natur och miljö. Även andra ytterst angelägna uppgifter för stat och kommun liksom konflikter mellan olika äganderätter bör beaktas vid den närmare regleringen inom olika områden.

Frågan om etablering av vindkraft är komplicerad. Å ena sidan har vindkraften uppenbara fördelar som energikälla. Å andra sidan syns ett vindkraftverk på långa avstånd och kan ge upphov till buller och andra olägenheter. Detta gör att värdefulla kultur- och naturvärden, liksom eventuella grannars intressen av en fortsatt god boendemiljö, måste beaktas. Enligt utskottets mening måste en markägare ges möjlighet att själv bestämma vad marken skall användas till och om han så önskar upplåta marken för vindkraft. Men detta kräver att även övriga intressen tas till vara på ett bra sätt. Det bör

därför skapas ett fungerande regelverk som sätter snäva gränser för byggande av vindkraftverk.

Vindkraftsetableringar bör även beaktas i den kommunala planprocessen. På detta sätt kan skyddsvärda natur- och kulturmiljöer undantas och förutsebarhet garanteras ägare till kringliggande markområden. Vidare bör Vindkraftsutredningens förslag att projekt med en högre effekt än 125 kW alltid skall tillståndsprövas enligt miljöbalken övervägas.

Det är angeläget att regeringen snarast kommer med förslag till lagstiftning i de frågor som utskottet har behandlat. Detta bör i anledning av motion 1999/2000:Bo419 (m) yrkande 6 ges regeringen till känna. Övriga motioner angående vindkraften som inte kan anses vara tillgodosedda med detta avstyrks i avvaktan på det pågående beredningsarbetet inom Regeringskansliet.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *lagstiftning angående vindkraft*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo419 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt avslår motionerna 1999/2000:Bo504, 1999/2000:Bo516 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:MJ718 yrkande 16, 1999/2000:N275 yrkandena 2–8 och 1999/2000:N276 yrkande 2,

4. Lagstiftning angående vindkraft (mom. 4)

Rigmor Stenmark (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med ”Utskottet noterar” och slutar med ”*angående vindkraft*” bort ha följande lydelse:

Ett hållbart energisystem måste enligt utskottets mening bygga på förnybara energikällor. Sverige bör vara föregångare med höga ambitioner och sträva efter att minska de klimatpåverkande utsläppen från fossila bränslen. Förnybara energikällor minskar utsläppen och är miljötekniskt och näringspolitiskt bra. För att förbättra vår miljö är det nödvändigt att den svenska forskningen kring alternativa energisystem intensifieras. En sådan forskning skapar även komparativa fördelar för Sverige och möjliggör export av svensk miljöpolitik. Den i detta sammanhang viktiga utbyggnaden av svensk vindkraft går dock mycket långsamt.

Ett av hindren för utbyggnaden är otydligheterna i reglerna kring tillståndsprövningen. Framför allt gäller detta den otydliga rollfördelningen mellan kommun och länsstyrelse. Det är därför av stor vikt att, såsom påtalas i centermotionerna 1999/2000:Bo516 yrkande 2 och 1999/2000:MJ718 yrkande 16, rollfördelningen vid tillståndsprövningen förtydligas.

Ett annat hinder är den låga prioriteringen av vindkraftsintresset gentemot andra etablerade intressen. Det är såsom framhålls i Vindkraftsutredningens slutbetänkande viktigt att ta fram kvantitativa mål för vindkraftsutbyggnaden. Det av utredningen föreslagna planeringsmålet som svarar mot en produktion av 10 TWh per år framstår som rimligt. Det är av stor vikt för vindkraftsutbyggnaden att det upprättas en nationell vindkraftsplan där vissa områden utpekats som riksintressen för vindkraft enligt bestämmelserna i 3 kap. MB. Öland och Gotland bör i en sådan plan pekas ut som områden av

riksintresse för vindkraft. Vidare bör, vilket krävs i en av centermotionerna och i motion 1999/2000:N276 (s) yrkande 2, prövningsreglerna för vindkraftsanläggningar vara lika oberoende av om anläggningen skall placeras på land eller till havs. Utskottet ställer sig även bakom de i mp-motion 1999/2000:N275 yrkandena 2–8 framförda kraven angående vindkraften som riksintresse, behovet av vindenergiarteringar, utredningar om förutsättningar för havslokalisering respektive fjällokalisering samt att anläggningar med en effekt om 125 kW eller mer bör tillståndsprövas.

Riksdagen bör med anledning av motionerna 1999/2000:Bo516 (c) yrkandena 1 och 2, 1999/2000:MJ718 (c) yrkande 16, 1999/2000:N275 (mp) yrkandena 2–8 samt 1999/2000:N276 (s) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört. Det saknas skäl att i anledning av övriga motioner föreslå ytterligare tillkännagivanden.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *lagstiftning angående vindkraft*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Bo516 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:MJ718 yrkande 16, 1999/2000:N275 yrkandena 2–8 samt 1999/2000:N276 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt avslår motionerna 1999/2000:Bo419 yrkande 6 och 1999/2000:Bo504,

5. Lagstiftning angående vindkraft (mom. 4)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med ”Utskottet noterar” och slutar med ”*angående vindkraft*” bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening behövs det en kraftig ökning av den svenska vindkraftsproduktionen. Ett nödvändigt inslag i arbetet för att nå dithän är antagandet av ett planeringsmål för vindkraften. Nivån 12 TWh per år är lämplig. Syftet med planeringsmålet är i första hand att ge vindkraften tillräcklig vikt i den fysiska planeringen. Parallellt med arbetet att fastställa planeringsmålet bör arbetet med att ta fram områden av riksintresse för vindkraft bedrivas. Det är viktigt att detta arbete intensifieras så att inte utbyggnaden av vindkraften stannar upp i avvaktan på arbetet med riksintressen. Regeringen bör därför snarast möjligt påbörja detta viktiga arbete med riksintressen för vindkraft. För att underlätta detta behöver det övergripande kunskapsunderlaget kompletteras. Det gäller främst vindenergiarteringar, förutsättningar för havslokalisering samt förutsättningar för fjällokalisering.

Ett vindkraftverks effekt är inte ett relevant mått på dess miljöpåverkan. Den nuvarande gränsen för prövning, en MW, har dessutom visat sig leda till att etableringar delas upp på mindre delprojekt för att slippa tillståndsplikt. Gränsen bör därför sättas ned. Den av Vindkraftsutredningen föreslagna nivån 125 kW är rimlig.

Ett annat problem med dagens tillståndsprövning är att kommun och länsstyrelse utför ett dubbelarbete när vindkraftverk prövas enligt MB och PBL. Det är därför angeläget att finna former för att samordna planläggningen och bygglovsprövningen enligt PBL med tillståndsprövningen enligt MB. Rege-

ringen bör utreda denna fråga närmare och förelägga riksdagen ett förslag med inriktning på att samordna och förenkla tillståndsprövningen av vindkraftverk. Det finns i detta sammanhang även skäl att se över behovet av den extra prövning av havsbaserade vindkraftverk som nu krävs enligt 11 kap. MB. Det härigenom gällande särskilda lönsamhetskravet kan komma att begränsa utbyggnaden till havs, vilket skulle stå i strid med det energipolitiska beslutet och övriga allmänna intentioner att bygga ut förnybar vindkraftsproduktion.

Vad utskottet nu med anledning av motion 1999/2000:N275 yrkandena 2–8 (mp) anfört bör riksdagen som sin mening ge till känna. Till den del som övriga motioner härigenom inte kan anses tillgodosedda avstyrks de.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *lagstiftning angående vindkraft*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:N275 yrkandena 2–8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt avslår motionerna 1999/2000:Bo419 yrkande 6, 1999/2000:Bo504, 1999/2000:Bo516 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:MJ718 yrkande 16 och 1999/2000:N276 yrkande 2,

6. Inrättande av flera nationalstadsparker (mom. 5)

Rigmor Stenmark (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med ”I utredningsbetänkandet” och på s. 8 slutar med ”*flera nationalstadsparker*” bort ha följande lydelse:

En av många mycket viktiga uppgifter på miljöområdet är att skydda grönområden, parker och grönytor i städerna. Stadsregionernas djur- och växtliv är mycket sårbara. Detta innebär att strukturen på tätorternas grönområden måste ha goda samband med omgivande naturområden. Grönområdena har även en stor social betydelse för människors välbefinnande i ett stadslandskap. Genom inrättande av nationalstadsparker ges stora områden skydd och status som helhet, vilket gör det möjligt att bättre förvalta dessa naturtillgångar. Det är av den anledningen önskvärt att fler nationalstadsparker inrättas. Det är samtidigt viktigt att framhålla att planer på inrättande av nya nationalstadsparker skall vara lokalt förankrade. Enligt utskottets mening bör detta, framför allt mot bakgrund av de överväganden som fortfarande görs inom Regeringskansliet, ges regeringen till känna. Riksdagen bör därför med anledning av motion 1999/2000:Bo231 (c) yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört. Motion 1999/2000:Bo503 (m) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *inrättande av flera nationalstadsparker*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo231 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt avslår motion 1999/2000:Bo503,

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med ”Enligt utskottets” och slutar med ”*för nationalstadsparken*” bort ha följande lydelse:

När riksdagen inrättar nationalparker så skyltas området med informationstavlor, särskilt lämpliga vid entréer, gränser stakas ut så att man vet när man är inom respektive utanför nationalparken. Nu har det gått nästan fem år och det är på tiden att detta görs även i och runt vår nationalstadspark. En nationalstadspark är något unikt för landet och av stort värde för turismen till Stockholm. Därför bör informationen förbättras. Det finns fortfarande byggrätter som ligger kvar i området i Solna som borde lösas in. Länsstyrelsen i Stockholm fick efter förfrågan nej från Finansdepartementet angående medel för friköp av en byggrätt som innehas av JM Bygg i kvarteret Skogskarlen. Nu blir det i stället en störande byggnation i norra Brunnsviken. Birka Energi har begärt förlängd koncession för att få ha kvar sina luftledningar över Norra Djurgården. Bolaget anser att kostnaderna för att lägga ledningarna i jord blir för höga. Med en statlig fond skulle de påtalade problemen kunna lösas. Vad utskottet nu med anledning av motion 1999/2000:Bo539 (mp) yrkande 1 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *en fond för nationalstadsparken*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo539 yrkande 1
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Särskilda insatser för nationalstadsparken (mom. 7)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med ”Enligt utskottet” och slutar med ”*för nationalstadsparken*” bort ha följande lydelse:

Efter nästan fem år från nationalstadsparkens bildande har problem med bullersituationen uppdagats. Enligt Vägverkets och kommunernas mätningar är bullernivåerna mycket höga i parken, särskilt inom Brunnsvikenområdet. Där har man över 150 000 fordonsrörelser per dygn. Denna del av parken har bullernivåer på 60–80 dB(A) stora delar av dygnet. Enligt Naturvårdsverkets normer borde nivån ligga på 40 dB(A) och definitivt inte över 55 dB(A). Enligt utskottets mening motiverar den rådande situationen särskilda insatser för att begränsa bullerproblemet. Just i nationalstadsparken skulle extra resurser för bullerbekämpning komma många medborgare till godo. Större resurser måste avsättas för bullerbekämpning. Detta bör riksdagen i anledning av motion 1999/2000:Bo539 (mp) yrkande 2 ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *särskilda insatser för nationalstadsparken*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo539 yrkande 2
ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Rigmor Stenmark (c) och Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med ”Det kommunala” och slutar med ”*kommunala vetot*” bort ha följande lydelse:

Kommunernas rätt att säga nej till etablering av miljöstörande anläggningar i den egna kommunen är en av hörnstenarna i den kommunala bestämmanderätten. Den kommunala vetorätten är också en förutsättning för en reell demokrati. Kommunerna har ett övergripande ansvar för människors hälsa och för miljön i kommunen. En förutsättning för att kommunerna skall kunna ta detta ansvar är naturligtvis att de ges ett helt avgörande inflytande över vilka verksamheter som skall få lokaliseras till kommunen.

Ett säkert förvar av kärnavfall går inte att garantera. Kommunerna måste därför ges rätt att bestämma om och i så fall vilka typer av miljöfarliga anläggningar och verksamheter som skall finnas i kommunen. Av den anledningen bör riksdagens tidigare ställningstaganden omprövas. Det bör tillsättas en utredning som skall se över gällande bestämmelser om kommunalt veto för kärntekniska anläggningar. I enlighet med förslaget i motion 1999/2000:Bo511 (mp) bör utredningen ha till uppgift att komma med förslag till en ny bestämmelse om kommunalt veto som skall gälla även för kärntekniska anläggningar. Vad utskottet nu med anledning av motion 1999/2000:Bo511 (mp) anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *undantagen från det kommunala vetot*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Bo511 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Vattendomar med villkor om utsättning av laxyngel (mom. 13)

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med ”Motionsförslagen aktualiserar” och på s. 16 slutar med ”*av laxyngel*” bort ha följande lydelse:

Det stora antalet odlade laxar utgör i dag ett hot mot de vilda laxar som finns kvar. I de vattendomar som följde på älvexploateringen står att kraftbolaget skall sätta ut lax. Man kramar därför lax, som vill in i utbyggda älvar för att leka, på rom och mjölke. Laxynglen föds sedan upp i bassänger och sätts ut vid två års ålder. Varje år sätts ca 2,5 miljoner laxyngel ut i de svenska vattendragen. De vandrar därefter ned till södra Östersjön, växer till sig under två år och vandrar sedan mot Norrland för att leka. När mycket lax söker sig mot kusten är risken uppenbar att en del av de odlade laxarna tar sig in i älvar som inte byggts ut och där den fria laxen skall ha en frizon. Ett alternativ till utsättningen är att låta laxarna vandra upp i älvar som i dag är stängda. Genom att se till att de kan ta sig in och förbi vattenmagasin kan ett

fint laxfiske skapas i miljöer uppströms vattenmagasinen. Det kan ge underlag för en ny fisketurism och innebära ett behövt tillskott i många glesbygder. De berörda vattendomarna bör därför ses över och där så behövs förändras. Kraven på utsättning av lax bör härvid ersättas med krav på åtgärder för att möjliggöra vandringsvägar för laxen. Detta bör i anledning av motionerna 1999/2000: MJ753 (mp) yrkande 12 och 1999/2000: MJ401 (mp) yrkande 4 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *vattendomar med villkor om utsättning av laxyngel* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000: MJ753 yrkande 12 och 1999/2000: MJ401 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

Riksintrasse

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anför:

Området omkring Rudolf Steinerseminariet i Ytterjärna församling i södra delen av Södertälje kommun har sedan 1930-talet vuxit till en alldeles speciell kulturell mötesplats i Sverige, Norden, Europa och i världen. Under inflytandet av en växande antroposofisk rörelse har ett säreget kulturellt landskap vuxit fram i det sörmländska landskapet.

Inom ett flertal områden har man i Ytterjärna skapat livskraftiga alternativ till det etablerade samhället. Här har skapats ett rikt och varierat kulturområde – ett kulturcentrum.

Inom området finns bl.a. följande:

- Rudolf Steinerseminariet och Kulturhuset. Hjärtat och det informella centret i detta kulturlandskap är Rudolf Steinerseminariet med det tillhörande Kulturhuset i Ytterjärna. Kulturhuset i Ytterjärna har under sina sju verksamhetsår imponerat storligen och dragit nya publikskaror till Ytterjärna med sitt breda internationella utbud.
- Arkitektoniskt högklassigt och spännande område. På Steinerseminariet tillsammans med Örjanskolan, Vidarkliniken samt Skogsbrynsbyns bostadsområde har det därutöver skapats ett spännande arkitektoniskt sammanhållet område ritat av den världskände arkitekten Erik Asmussen.
- Biodynamisk odling. Här finns Europas största koncentration av ekologisk odling i form av ett antal biodynamiskt odlade gårdar. Sveriges enda utbildning för biodynamiska jordbrukare och trädgårdsmästare finns på Skillebyholm. Det som produceras på de ekologiska jordbruken förädlas här. Saltå Kvarn mal den ekologiska säden och bakar bröd. Stiftelsen Biodynamiska Produkter distribuerar som grossist ekologiska produkter över hela Sverige.

- Friskolor. Inom pedagogikens område existerar jämsides med den kommunala skolan tre waldorfskolor, ett gymnasium och fyra waldorfförskolor. Waldorfskolorna tar emot ca 40 % av barnen inom Järna kommun.
- Läkepedagogiska institutioner. Inom omsorgen för funktionshindrade har Järnaområdet utvecklats till ett nationellt kompetenscenter. Det finns ett tjugotal sinsemellan fristående verksamheter som arbetar med att hjälpa och utveckla barn och vuxna funktionshindrade till ett bättre liv.
- Vidarkliniken. På Vidarkliniken i Ytterjärna finns Sveriges och Nordens enda komplementärmedicinska sjukhus med skolmedicinsk kompetens. I Järna finns även ett antroposofiskt inspirerat ålderdomshem med en avdelning för demensvård och ett behandlingshem för kvinnliga missbrukare. Här finns även på Skillebyholm Sveriges största alternativmedicinska läkemedelsbolag, Weleda.

I den kommunala översiktsplanen för Södertälje klassas området som riksintresse av kulturskäl. Den statusen har redan Riksantikvarieämbetet bekräftat. Detta är ett unikt område i Sverige och Europa och bör uppmärksammas och skyddas. I dag hotas dessa värden och verksamheter av planer på en flygplats på Södertörn – en flygplats som skulle lägga området under bullematta. Inte något verk eller myndighet som varit aktiv i den diskussionen som förs om eventuell flygplats vid Hall på Södertörn har nämnt denna konflikt. Det visar att ett skydd som det som finns i kommunens översiktsplan för Ytterjärna är för svagt. Det borde vara självklart att områdets status som riksintresse och effekterna på området vid en flygplatsetablering måste finnas med i Luftfartsverkets utredning. Vi anser därför att regeringen måste se över statusen för området och skärpa skyddet.

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	3
Naturresurser.....	3
Älvskydd.....	3
Vindkraftverk.....	5
Nationalstadsparker.....	7
Det kommunala vetot.....	9
Riksintresse	10
Talmavägen	12
Vattenrätt	13
Hemställan	16
Reservationer.....	17
1. Utökat älvskydd (mom. 1)	17
2. Älvskyddets omfattning (mom. 2)	17
3. Lagstiftning angående vindkraft (mom. 4).....	18
4. Lagstiftning angående vindkraft (mom. 4).....	19
5. Lagstiftning angående vindkraft (mom. 4).....	20
6. Inrättande av flera nationalstadsparker (mom. 5).....	21
7. En fond för nationalstadsparken (mom. 6).....	22
8. Särskilda insatser för nationalstadsparken (mom. 7).....	22
9. Undantagen från det kommunala vetot (mom. 8).....	23
10. Vattendomar med villkor om utsättning av laxyngel (mom. 13)...	23
Särskilt yttrande.....	24
Riksintresse.....	24